

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze diplomové práce

Finanční krize, dopady a cesty překonávání

Bc. Michaela Králová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Tato diplomová práce se zabývá tématem finanční krize v České republice, jejím vývojem, dopady a cestami překonávání. Práce se skládá ze dvou částí, částí teoretické a praktické. První část, která je postavena na teorii, vysvětluje základní pojmy týkající finanční krize jako takové, vysvětluje její druhy a historii. Dále je v této části vysvětlen hospodářský cyklus a makroekonomické indikátory využívané v praktické části. Druhá část analyzuje ekonomickou situaci v České republice v období finanční krize, které je zde rozděleno do několika časových etap. Projevy a dopady krize na českou ekonomiku jsou popsány a analyzovány prostřednictvím hlavních makroekonomických ukazatelů. Práce obsahuje i predikci možného budoucího vývoje ekonomiky České republiky.

Klíčová slova: finanční krize, HDP, inflace, hospodářský cyklus, nezaměstnanost, hypotéka, bankovní krize

Cíl práce a metodika

Cílem diplomové práce je zhodnotit ekonomickou situaci České republiky během období finanční krize, charakterizovat její průběh a uvést dopady krize na českou ekonomiku.

Nezbytnou podmínkou analýzy českého finančního systému je znalost základních modelů finančních krizí, historie finanční krize i pochopení hospodářských cyklů a jeho fází. Nelze opomenout vznik a příčiny této krize.

Pozornost je upřena i na jednotlivé časové etapy krize, kde je cílem analýza vývoje českého hospodářství s použitím makroekonomických dat. Dílčím cílem práce je poté vyhodnotit způsoby překonávání problémů v jednotlivých sektorech ekonomiky. V závěru práce pak vyhodnotit přijatá opatření a predikovat možný směr vývoje českého hospodářství.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, na část teoretickou a praktickou. Důležitým faktorem pro zpracování teoretické části byl výběr a následné prostudování odborných publikací obsahujících problematiku finanční krize od českých i zahraničních ekonomů. Dalším zdrojem informací byly odborné články z internetových stránek státních orgánů a úřadů provádějících dohled nad finančním trhem.

Praktická část detailně analyzuje dopady finanční krize v České republice a její průběh je zde rozdělen do několika časových etap. První etapa se zabývá předkrizovým obdobím, tj. rok 2007 a tři čtvrtletí roku 2008. Následuje krizové období v letech 2008 až 2010, na které navazuje další krizová etapa od roku 2011 až do roku 2013. V jednotlivých etapách vývoje je prováděna analýza ekonomické a politické situace ČR, podpořená komparativní a časovou analýzou nejčastěji používaných makroekonomických indikátorů, které nejlépe vystihují stav ekonomiky. Vybranými indikátory jsou HDP, inflace, nezaměstnanost a zahraniční obchod.

Podkladová data pro praktickou část pochází z publikací zveřejňovaných Českým statistickým úřadem, dále z internetových stránek České národní banky a Ministerstva financí a jsou následně zpracovány do tabulek a grafů pomocí textových a tabulkových editorů.

Závěr

Tato diplomová práce se zabývá tématem finanční krize v České republice, jejími dopady a cestami překonávání. Toto téma je ale příliš široké na to, aby bylo v práci zcela obsaženo, a nabízí také mnoho pohledů na danou problematiku. Cílem práce nebylo toto téma komplexně pokrýt, ale spíše naznačit šíři a hloubku krize v jednotlivých oblastech, které jsou vnímány jako zásadní. I když je tato práce pouze částí mozaiky a některá témata jsou velmi stručná, nabízí se prostor pro další zamyšlení a debatu nad některými z dílčích poznatků.

Praktická část práce je rozdělena do období předkrizového, krizového (2008-2010), období návratu krize (2011-2013) a na současnost s predikcí budoucího vývoje ekonomiky. Jsou zde rozebírána makroekonomická data, finanční, měnový a vládní sektor. Dění v jednotlivých sektorech je vzájemně provázané, i když některé jejich indikátory mají za krizí zřetelné zpoždění. Práce poukazuje na to, jak citlivé bývají predikce vývoje, a to jak v kladném tak i záporném smyslu.

I v České republice došlo k situaci, kdy hospodářství už tzv. „bilo na poplach“, a teprve tehdy nastala příležitost dělat změny, které již nešlo dále odkládat. Česká republika se však zcela jistě jako i jiné státy, potýkala s velmi nestabilním politickým prostředím, a tak nebylo snadné změny prosazovat, ba co více, změny udržet. Tato skutečnost představovala zásadní indikátor krizového vývoje. Žádná ekonomika není

a nebude schopna překonat krizi bez významných dopadů na stát a jeho obyvatelstvo a zejména na akceptaci těchto opatření, čili jedná se o politickou shodu pracující v národním zájmu, nikoliv zájmu dílčím.

Ačkoliv česká ekonomika měla před počátkem krize velmi dobrou výkonnost a také velmi slušnou pozici pro překonání finanční krize, která se na Českou republiku přenesla spíše prostřednictvím zahraničních obchodních partnerů a oslabení jejich poptávky. Vysoká závislost na zahraničním exportu do zemí EU, zejména Německa, se však ukázala být slabou stránkou české ekonomiky, a to tedy společně s velmi nestabilní politickou situací a neschopností nalezení shody, která komplikovala přijetí protikrizových opatření. Opatření, která byla přijata, nebyla komplexní a zároveň nepřinesla požadovaný efekt i kvůli faktoru času, vzhledem k zpoždění jejich nasazení. Kvůli tomu, že se protikrizový plán díval na opatření brýlemi zahraničního obchodu, domácí poptávka se „urazila a stáhla do kouta“.

Ekonomický vývoj, zejména HDP, inflace, nezaměstnanost a výše vládního dluhu, byl tak podstatně horší, než se očekávalo. Pokud bychom se na protikrizová opatření nedívali jen jednou optikou, a zohlednili více faktorů, zejména pak možnosti domácího odbytu, je relativní šance, že bychom docílili alespoň mírně lepších výsledků za relativně vysoké spokojenosti obyvatelstva. Otázkou však nadále zůstává, zda bychom byli schopni, při dané politické situaci, takové změny prosadit. Respektive co se musí stát a jak hluboká musí být deprese, abychom byli schopni najít komplexní řešení.

Krize v České republice nebyla pravděpodobně dostatečně hluboká, protože doposud nepřinesla změny, a tak je vysoce pravděpodobné, že nejen zde, ale zcela jistě i v jiných zemích, byly skutečně závažné problémy pouze oddáleny.

Současné i budoucí vlády by měly využít nepříznivé zkušenosti z této finanční krize a blíže kontinuálně monitorovat vztahy mezi finančním a hospodářským sektorem. Tyto sektory se s rostoucím významem finančního zprostředkování nedají analyzovat odděleně, protože jejich propojením dochází k snadnému přelévání problémů z jedné části ekonomiky do druhé. Vývoj ekonomiky za posledních deset let toto spojení velmi dobře ilustruje. Krize, která byla na počátku krizí hypoteční, vedla následně ke krizi hospodářské, dluhové i bankovní. Tento vývoj významně omezil možnosti ekonomického oživení a finanční stability. Je tedy nutné, zabývat se otázkou nejen hospodářského, ale také finančního cyklu, a to tím spíše, že kořeny finanční krize rostou již v době příznivého ekonomického vývoje doprovázeného optimistickým očekáváním.

Konečným výsledkem práce nemůže být stanovení jedné spasitelné cesty k překonání finanční krize, nýbrž vytipování celé plejády různých drobných i větších opatření, která vždy reagují na konkrétní situaci v globálním světě i v malé české ekonomice.

Seznam vybraných zdrojů

Tištěné zdroje

BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.

FOSTER, John Bellamy, MAGDOFF, Fred. *Velká finanční krize: příčiny a následky*. 1. české vyd. Všeň:Grimmus, 2009. 156 s. *Ekonomie (Grimmus)*.ISBN 978-80-902831-1-4.

KOHOUT, Pavel. *Nová abeceda financí*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 256 s. ISBN 978-80-7179-361-8.

KRUGMAN, Paul R. *Skoncovat s krizí*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2012, 200 s. ISBN 978-80-7429-294-1.

SAMUELSON, Paul A., NORDHAUS, William D. *Ekonomie: 18. vydání*. Vyd. 1. Praha: NS Svoboda, 2010, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.

Elektronické zdroje

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Zpráva o inflaci IV/2010* [online]. 2010[cit. 2015-03-10]. ISSN 1804-2457. Dostupné z:http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2010/2010_IV/index.html

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA *Zpráva o finanční stabilitě 2007* [online]. 2007[cit. 2015-03-11]. ISBN 978-80-87225-02-8. Dostupné z:http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2007/index.html

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hlavní makroekonomické ukazatele* [online]. 2015 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Konvergenční program duben 2011* [online]. 2011 [cit. 2015-03-12]. ISSN 1804-798X. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/prognozy/konvergenци-program/2011/konvergenци-program-duben-2011-6953>